

Els temes “radicals i decisius” per l’Ateneu Sant Pacià

Dij, 3/10/2019 per Catalunya Religió

(AUSP/CR) Aquest dimecres s’ha celebrat el solemne acte anual d’obertura del curs de l’[Ateneu Universitari Sant Pacià](#) (AUSP), a l’Aula Magna del Seminari Conciliar de Barcelona. L’inici de curs d’aquesta institució interdiocesana ha comptat amb la presència dels bisbes catalans, que dimecres i dijous també celebren una reunió trimestral de la Conferència Episcopal Tarraconense. Aquest és el primer curs amb **Joan Planellas** com arquebisbe de Tarragona i vice-gran canceller de l’Ateneu, després de ser [degà](#) d’una de les facultats de l’AUPS els darrers quatre anys. Precisament està pendent el nomenament del seu relleu com a degà de la Facultat de Teologia, tot i que ja hi ha una terna de candidats proposada pel claustre. L’acte l’ha presidit l’arquebisbe de Barcelona, el cardenal **Joan Josep Omella**, gran Cancellier de l’AUSP, però Planellas ha presidit la missa prèvia a l’acte acadèmic.

En l’[homilia](#) l’arquebisbe de Tarragona ha sintetitzat les finalitats de la institució acadèmica de l’Església a Catalunya que integra les facultats de Teologia, de Filosofia i l’Antoni Gaudí d’art, els instituts superiors de Litúrgia i de Teologia Fonamental, el CETEM de Mallorca i sis instituts de Ciències Religioses (els de Barcelona, Girona, Lleida, Mallorca, Tarragona i Vic). Planellas ha citat els “temes radicals i decisius”, centrat en el misteri de Déu, el misteri del Crist i “el misteri de l’home, que en la tensió insuperable entre la seva finitud i la seva aspiració il·limitada porta dins d’ell mateix la pregunta irrenunciable sobre el sentit últim de la seva pròpia vida”. En aquest àmbit ha remarcat que “els estudis teològics precisen sempre de l’ajut inestimable de la filosofia”, especialment en l’àmbit antropològic per respondre a “les dimensions transcendentals” que interpel·len a la gent d’avui.

L’arquebisbe ha remarcat algunes intuïcions del papa **Francesc**, per evitar que els estudis eclesials es perdin en els detalls i s’obviï “la totalitat del missatge, segons

la jerarquia de les veritats i el seu cor que és el perfum genuí de l'Evangelí de Jesús, amb la seva centralitat en el Sermó de la Muntanya". I ha convidat a "evitar que Satanàs se n'emporti la llavor de la Paraula, quedant-nos en particularismes estèrils".

Per evitar caure en aquesta temptació, l'exdegà de teologia ha recordat amb temes nuclears del Concili Vaticà II com "el *sensus fidei fidelium*, és a dir, del sentit de la fe de tot el Poble sant de Déu". Sense aquest camí conjunt amb tots els membres de l'Església "les experiències religioses més boniques i les veritats parcials més sentides, corren el risc de convertir-se en desviacions sectàries". Per Planellas, cal evitar una "falsa reforma" i generar una "comunió" que és "la unitat sense uniformitat, l'harmonia o la simfonia de veus i carismes diversos". Una comunió que "ha de portar sempre una referència viva, de cap manera servil ni mecànica, a la autoritat apostòlica".

Finalment, ha demanat "evitar «una Església preocupada per ser el centre i que acabi clausurada en un embolic d'obsessions i procediments», com afirma el papa Francesc".

Un gran paraigua acadèmic amb 2.500 alumnes

En l'acte acadèmic, el rector de l'Ateneu, **Armand Puig**, ha explicat que, després de quatre cursos acadèmics de funcionament (2015-2019), l'AUSP "continua el procés de refermament de les seves estructures internes i la seva projecció cap enfora". I l'ha definit com "una institució eclesiàstica, però no clerical, sinó profundament eclesial, que té la tasca de formar intel·lectualment els futurs pastors del poble de Déu i altres agents i treballadors dels diversos camps pastorals. L'Ateneu és com un gran paraigua acadèmic que aixopluga fins a dotze realitats: tres facultats, un centre afiliat i vuit instituts, amb un total de 2.500 alumnes".

L'AUSP és membre de la Federació Internacional d'Universitats Catòliques (FIUC) i de la Federació d'Universitats Catòliques d'Europa (FUCE), institucions que apleguen igualment els centres universitaris eclesiàstics d'arreu del món. Actualment, està revisant els seus Estatuts -i els de les tres facultats-, a la llum de la Constitució apostòlica *Veritatis gaudium*, signada pel papa Francesc, "que afecta no solament la dimensió legal i normativa, sinó sobretot l'esperit amb el qual els centres universitaris eclesiàstics han d'orientar la seva tasca en l'àmbit de l'acadèmia i fora d'ella, en la societat i en el món".

Armand Puig també ha recordat la "profunditat i solidesa" del pensament del teòleg **Joan Planellas**, com un autèntic "constructor" de l'Ateneu, que "ha contribuït a que aquest consolidés la seva vocació de pulmó intel·lectual de les diòcesis amb seu a Catalunya". També ha destacat la figura de Xavier Morlans, que aquest curs es converteix en professor emèrit, "un tot terreny, un home de frontera sensible i cordial, atent i amatent, que ha ensenyat Teologia Sistemàtica durant molts anys".

Pel que fa a la Facultat de Filosofia, el rector de l'AUSP ha informat del relleu d'autoritats acadèmiques: **Jaume Aymar**, que ha acabat el segon trienni, ha deixat el deganat, que ha recaigut en **Carles Llinàs**, antic vicedegà; aquest darrer càrrec ha passat a ser ocupat per **Ignasi Fuster**. Finalment, s'ha explicat que el degà de

la Facultat Antoni Gaudí d'Història, Arqueologia i Arts Cristianes tornarà a ser els pròxims tres anys **David Abadías**, que havia acabat el primer trienni.

Pel que fa als contactes internacionals, la Facultat Antoni Gaudí “continua la seva relació privilegiada amb el Pontifici Institut d'Arqueologia Cristiana (PIAC), amb seu a Roma, amb intercanvis de professors i d'alumnes per tots dos costats”. D'altra banda, “s'ha iniciat una col·laboració acadèmica consistent a impartir cursos monogràfics sobre Antoni Gaudí i la Sagrada Família, adreçats a professors i alumnes de diverses facultats italianes, concretament de la Facultat de Teologia d'Emilia-Romagna (Bolonya), a la qual se n'hi afegiran d'altres”, ha detallat el rector de l'AUSP.

Puig també ha fet referència també a la [consolidació](#) “com a instrument que fa de mitjancer entre la reflexió i la praxi pastoral” de la Càtedra de Teologia Pastoral “Arquebisbe Josep Pont i Gol”, constituïda el 2016 i confiada a la FTC, i de la qual n'és director **Daniel Palau**. La Càtedra, amb les seves dues plataformes -dedicades als joves i als extraradis- “ocupa una posició intermèdia entre la realitat acadèmica i les realitzacions pastorals concretes que duen a terme parròquies i delegacions”.

Durant la seva intervenció del rector també s'ha recordat els professors de l'AUSP traspassats en el curs passat: el pare [Alexandre Olivar](#), el pare [Lluís Duch](#), mossèn [Joan Busquets](#), el bisbe [Jaume Traserria](#) i **Joan Pegueroles**. I, finalment, ha avançat la celebració a l'Ateneu, els propers dies 12, 13 i 14 de novembre, del [Congrés Internacional sobre el Papa Francesc](#), que “pretén verificar com en les diverses àrees del seu magisteri, el Papa agermana teologia i pastoral, pensament i acció, reflexió i vida”. El Congrés se situarà en continuïtat amb la Carta del Papa a la Facultat de Teologia de la UCA l'any 2015 i amb la intervenció de Nàpols, en la qual el 21 de juny va parlar sobre quina teologia calia fer després de la *Veritatis gaudium*, i “insistia que aquesta teologia havia de ser de l'acollida i de l'escolta, del diàleg i de la xarxa transdisciplinar, i que havia de tenir com a punt de partença la misericòrdia i la llibertat de pensament”.

Lliçó inaugural d'Albert Viciano

El doctor **Albert Viciano**, professor de la Facultat Antoni Gaudí, ha impartit la lliçó inaugural del curs, amb el títol El debat teològic en la crisi iconoclasta dels segles VIII i IX a l'Imperi Bizantí. Viciano ha dit que “una de les diferències entre la tradició cristiana oriental i occidental és la significació de les representacions en imatges d'allò sagrat; mentre que en les esglésies orientals les icones pinten en allò representant la substància del sagrat, l'església occidental entén les imatges com una figuració didàctica, votiva i de culte”.

Ha explicat que “pel que fa a l'estil, mentre que en la tradició catòlica és lliure i adaptat a cada moment, en la tradició oriental la pintura sacra parteix d'uns paràmetres fixes i pressuposa una preparació interior del pintor per tal que la transfiguració de la imatge sigui possible. Per la tradició oriental, la icona és inseparable de la teologia, tal com es va definir en els vuit primers concilis ecumènics, sobretot en el de Calcedònia (451) i Nicea II (787)”.

En la lliçó inaugural Viciano ha indicat esquemàticament els cinc moments de la

crisi iconoclàstica. Primer moment, sota l'emperador Lleó III l'Isàuric (718-741), que en 726 i 728 va promulgar els seus dos decrets iconoclastes; en aquest primer moment la resposta romana dels papes **Gregori II** (715-731) i **Gregori III** (731-741) a la crisi és clarament iconofílica, oposada a la prohibició i destrucció d'imatges. Segon moment, sota l'emperador **Constantí V Coprònim** (741-775), que va mirar de solucionar la crisi convocant el concili iconoclasta d'Hièria (754); però bona part del poble es va mantenir iconofílic i fidel als confessors de la fe, i van començar les grans emigracions cap al sud d'Itàlia. Tercer moment, amb la victòria iconofílica del concili ecumènic de Nicea II (787), presidit per l'emperadriu Irene. Quart moment, amb el renaixement iconoclasta sota l'emperador **Lleó V l'Armeni** (813-820) i els seus successors. Cinquè moment, amb la victòria final del culte de les icones en el concili de Constantinoble de 843, sota l'emperadriu **Teodora**. En aquest mateix any es va sancionar la definitiva victòria de les icones mitjançant la institució de la «Festa de l'Ortodòxia», que encara avui és celebrada a les Esglésies orientals el primer diumenge del Gran Dejuni (o Quaresma) com a victòria de l'ortodòxia sobre l'heretgia; des de llavors la devoció i el culte de les icones han romàs inalterats a les Esglésies cristianes d'Orient.

“La recepció de Nicea II a l'imperi carolingi sota Carlemany va ser crítica. Tot i que els papes del moment estaven a favor del culte a les imatges, **Carlemany** es va voler diferenciar políticament de l'imperi bizantí. A dia d'avui, el culte de les imatges de Crist ha d'enquadrar-se en altres paràmetres culturals, orientat al servei dels pobres i a la dignificació de la condició humana”, ha conclòs.

Omella i els “pastors d'ànimes”

L'acte inaugural ha estat clausurat pel cardenal Joan Josep Omella que ha tingut una menció especial al nou vicecanceller l'Ateneu, Joan Planellas, i l'anterior, l'arquebisbe **Jaume Pujol**, que ha assistit a l'acte amb el també arquebisbe emèrit i cardenal, **Lluís Martínez Sistach**.

El cardenal Omella s'ha centrat en la dimensió formativa de l'Ateneu dels futurs capellans ja que tots els seminaristes catalans hi cursen els seus estudis. Per això ha demanat que sobretot es formin “pastors d'ànimes” i que “es conformin a la voluntat de Crist: per ser missioners primer cal ser deixebles”.